

De natuur in oktober ⁽²⁾

NATUURDAGBOEK

De geelsnavelkoekoek.

Curaçao kent ook seizoenen, maar dan in concepten van droge tijd, regentijd en de overgangspannen hiertussen. Met de afbakening van de door de mens gecreëerde kalendermaanden is er elke maand wel iets bijzonders te ontdekken in de semi-aride ecologie van het eiland. In 2024 schreef ik voor elke maand een ‘Natuur in...’ artikel met de spotlight op de meest interessante natuurverhalen die iedereen met een beetje interesse zelf kon observeren. Dat was slechts het tipje van de ijsberg. Daarom ook in 2025 een geheel nieuwe serie voor elke maand, met weer totaal andere verhalen. Geniet ervan en ga zelf ook naar buiten om deze verhalen zelf te ervaren!

TEKST EN FOTO’S MICHELLE PORS-DA COSTA GOMEZ

De scarlet tanager in winterkleed.

De visarend.

De blonde ruiter of buff-breasted sandpiper in Montezuma, New York, USA. FOTO TIM LENZ

De oktober-trekvogels druppelen al binnen

In september trekt het migratiezeizoen van vogels al behoorlijk aan. Zwaluwen, bobolinks en verschillende warblers strijken neer op het eiland, meestal om er enkele dagen of enkele weken uit te rusten voordat ze hun reis vervolgen naar Zuid-Amerika. Elke soort kent zo zijn specifieke periode waarop de trek wordt ingezet, en alhoewel het geen exacte wetenschap is wanneer ze vertrekken uit hun thuisland, er zijn wel duidelijke indicaties dat elke soort een eigen ideale trekperiode heeft.

VISAREND

De maand oktober staat voor ons eiland bekend als de maand waarin de groepen met visarenden arriveren. Moet je de ene dag nog serieus moeite doen om ze te vinden langs de kust, begin oktober lijken er ineens massa's visarenden over te komen. Het merendeel zal na enkele dagen rust doorvliegen naar hun eindbestemming, maar een flink

aantal besluit toch om te overwinteren op de ABC-eilanden, met het ideale viswater en plekken om te rusten en prooi te verslinden. Net als bij de zwaluwen in september komen ook de visarenden uitgeput aan als ze arriveren en soms zijn ze zo verzwakt dat ze langs de kant van de weg of tussen de mangroven met hangende vleugels zitten. Het is dan ontzettend belangrijk om niet zelf voor pleegster te gaan spelen, maar de dieren zo snel mogelijk naar een bevoegd dierenarts te brengen. Het behandelen van een oververmoeide en verzwakte vogel als een visarend is een specialistische zaak. Kun je het dier veilig benaderen, en veilig oppakken, breng het dan zo snel mogelijk naar de dierenarts. Op Curaçao is het Centrum voor rehabilitatie van wilde dieren (FDOC) van dierenarts Odette Doest daarvoor één van de geijkte plekken. Kun je het dier zelf niet pakken dan kun je het geval melden bij deze stichting. Contactnummers zijn: +5999-8682621 / +5999-5661776.

YELLOW-BILLED CUCKOO

Ook de yellow-billed cuckoo of geelsnavelkoekoek is een vogelsoort die al eerder in het oktober-artikel van vorig jaar is besproken. Doorgaans komen de grote hoeveelheden koekoeken pas aan het einde van de maand op het eiland aan, echter de eerste individuen zijn alweer waargenomen op Curaçao. De vogels zijn opvallend met hun slanke postuur, sneeuw witte buik met roodbruine rug en gele gebogen snavel, en net als vele andere trekvogels zijn ze vaak doodop en verzwakt als ze eenmaal aankomen. Vaak treffen bootreizigers ook doodvermoeide individuen van deze soort aan op het dek van hun boot. Soms kunnen ze na wat water en rust verder met hun reis, maar in veel gevallen bezwijken de dieren toch als gevolg van vermoeidheid, en te weinig vetreserves. De vogels die onze eilanden op hun doorreis bezoeken zijn maar al te vaak ook zo vermoeid dat ze letterlijk uit de lucht vallen, op de meest ongelukkige plekken. Ze worden ze helaas vaak slachtoffer van het verkeerde

of van honden en katten. Ook in het geval van deze dieren is het een goed idee om bij het vinden van zo'n vermoeid exemplaar deze op een veilige plek met wat water tot rust te laten komen. Vaak zullen de vogels zelf weer vertrekken. Lijkt er meer mis te zijn dan is het een goed idee om de dierenarts te benaderen voor advies.

BUFF-BREADED SANDPIPER

Lokale vogelaars gaan al helemaal op in het trekvogelseizoen en de mooie waarnemingen beginnen alweer binnen te druppelen. Ondanks dat de dammen niet vol water staan, zijn er in bepaalde gebieden voldoende plasjes en daarbij voldoende voedsel om trekvogels van een goede maaltijd te voorzien en ook van noodzakelijke rust. Verschillende soorten steltlopers zijn frequente bezoekers en ook overwinteraars op ons eiland. Maar af en toe zitten er bijzondere waarnemingen tussen. Zoals vorige week de lokalisatie van de zogenaamde buff-breasted sandpiper of blonde ruiter zoals het dier in het Nederlands wordt ge-

noemd (*Calidris subruficollis*). Deze vogel met felgele pootjes heeft een rossig bruine kleur en een gespierde borst, en doet op het eerste gezicht een beetje denken aan een flinke duif. Ze worden ongeveer 20 centimeter lang. De dieren broeden op de arctische toendra's van Noord-Amerika en hebben dus een ongelooflijk lange reis achter de rug voordat ze überhaupt op Curaçao arriveren. En dan is de reis nog altijd niet voltooid, omdat ze doorvliegen tot het zuidoostelijke deel van Zuid-Amerika om te overwinteren.

De vogels zijn geen vaste gast op het eiland, en zijn een zeldzame soort. Afgelopen week zaten er aantal van deze vogels in de omgeving van de dam van Muizenberg.

GLOSSY IBIS

Zo af en toe hebben we op het eiland het geluk om ibissen te spotten, en afgelopen week kwam de glossy ibis of zwarte ibis even aanwippen op Curaçao. De soort komt wereldwijd voor en is ook aan te treffen in het Caribisch gebied en in Zuid-Ameri-

ka, en hoogstwaarschijnlijk wippen de dieren van het vaste land af en toe over. Als er dan een keer een zwarte ibis te zien is op het eiland blijven ze doorgaans nooit heel lang, meestal maar enkele weken. Maar wel altijd in een omgeving waar water te vinden is waar ze doorheen kunnen waden om met de lange snavel op zoek te gaan naar voedsel. Ook deze prachtige vogel is gespot in de dam van Muizenberg.

SCARLET TANAGER

De scarlet tanager of zwartvleugeltangare (*Piranga olivacea*) is echt zo'n vogel met vele gezichten. Spot je het dier in de lente wanneer de mannen zich hebben getransformeerd in hun scharlakenrode verenkleed dan is het bijna onmogelijk het dier niet te kunnen identificeren. Hetzelfde mannetje ziet er in de herfst echter totaal verschillend uit, onherkenbaar verschillend zelfs. Het scharlakenrode is totaal weg en in de plaats daarvan

is er een bruingeel vogeltje zichtbaar dat totaal niet meer doet denken aan de fancy flirt outfit van de lente. Ook in de herfst zullen enkele vogels van deze soort Curaçao aandoen op hun trektocht vanuit Noord-Amerika richting Zuid-Amerika, in hun winteroutfit. Een ook begin oktober was het raak op Curaçao met het spotten van deze vogel, en wederom bij de dam van Muizenberg.

Kortom, de trektijd is elk jaar weer een grote verrassing, als je maar op het juiste moment op de juiste plek bent.

Langzaam weer in bloei

Een beetje regen zorgt voor heel veel leven in de natuur op het eiland. Ook insecten en andere nectareters krijgen weer meer opties om te eten nu meer planten en bomen bloemen gaan produceren. De watakeli is een goed voorbeeld. De boom kan name-

lijk nog redelijk kaal zijn, maar toch al veel bloemknoppen en open bloemen bevatten. De sterk geurende spierwitte bloemen trekken vooral veel kolibries aan, zowel de blauwstaartsmaragdkolibrie of blue-tailed emerald als de muskietkolibrie of ruby-topaz hummingbird. Het beste advies voor mensen die kolibries in de tuin willen aantrekken is dan ook om in ieder geval de watakeli te planten. Met een klein beetje water en regelmatig snoeien krijg je een boom die bijna het hele jaar door er mooi bij staat en dus ook de juwelen van de vogelwereld aantrekt.

Ook de tamarindeboom zal het vallen van wat regen aangrijpen om trossen met bloemen te produceren. Deze ooit in een grijs verleden geïmporteerde vruchtenboom met de zeer populaire vruchten, is dan een paradijs voor veel vogels en insecten en zelfs leguanen snoepen van de prachtig gevormde en gekleurde bloemetjes.

De zwarte ibis of glossy ibis.

De witte bloemen van de watakeli.

Online natuurinformatie

Natuurinformatie over de eilanden Aruba, Bonaire en Curaçao is te vinden op de website www.caribbeanfootprint.com. Hierop wordt wetenschappelijke informatie gedeeld over de lokale natuur op een publieksvriendelijke manier door middel van korte omschrijvingen, volledige artikelen, foto's, video's, interviews, documentaires, rapportages en publicaties. De website heeft de vorm van een magazine en de artikelen worden in het Nederlands en Engels gepubliceerd. De website is geen nieuwswebsite, en bevat op een enkele uitzondering na, geen nieuwsitems. Het is bedoeld om achtergrondinformatie en verwijzingen te geven op onderwerpen als geologie, ecologie, flora,

fauna, milieu en andere relevante zaken. Op de website www.birdwatchingcuracao.com is informatie te vinden specifiek over vogels, met aandacht voor nieuwe waarnemingen, bird monitoring, vogelidentificatie en ook hoe je zelf aan de slag kunt gaan met birdwatching.

Mailinglist natuurpublicaties en andere activiteiten

Wie interesse heeft in de ontwikkeling van nieuwe boeken, natuurartikelen en andere publicaties omtrent de natuur van Curaçao, inclusief workshops en cursussen kan zich aanmelden voor onze nieuwe mailinglist. Zodra we leuke updates hebben, krijgt u vanzelf een mail met alle noodza-

kelijke informatie op een rij. Wilt u op de mailinglist stuur u dan een mail naar michelle.dacostagomez@gmail.com.

Verkooppunten nieuw natuurboek

Het nieuwe natuurboek 'Zoogdieren, reptielen & amfibieën van Aruba, Curaçao en Bonaire' is op Curaçao te koop bij Boekhandel Bruna in Zuikertuin Mall, bij Landhuis Bloemhof en bij het Jewish Cultural Historical Museum in Punda. Op Bonaire is het boek verkrijgbaar bij Bruna Bonaire. Binnenkort volgen enkele nieuwe verkooppunten. Zodra die bekend zijn, worden die ook aangekondigd.

De fraai gevormde bloemen van de tamarinde.